

SCIENCE PARK
GOTLAND

SPG INNOVATION

DÄR FRAMTIDENS LÖSNINGAR TAR FORM

2024

ETT ÅR AV INNOVATION OCH SAMVERKAN

För knappt ett år sedan startade vi Innovationsarenan med ambitionen att skapa en plats där akademi, näringsliv, samhälle och idéer kan mötas. Vi tittar nu tillbaka på ett år präglad av nyskapande projekt, starka partnerskap och en växande tro på Gotland som en ledande aktör inom hållbar innovation. Med fokus på lokala styrkor och global potential har vi under året bidragit till

konkreta projekt, som solsambbruk och elflyg, och lagt grunden för ännu större initiativ framöver. I den här rapporten får du ta del av några av våra höjdpunkter från 2024.

**/Nora Olofsson,
verksamhetsansvarig
innovationsarenan**

2024 I SIFFROR

3

Ansökta projekt

Under året har vi ansökt om tre nya innovationsprojekt där vi själva är en aktiv projektpart eller projektägare.

10 250 361

Beviljade medel

Under året beviljade medel till Gotland i form av projektmedel där innovationsarenan hjälpt till med projektutveckling eller på annat sätt stöttat ansökan.

7

Årets projekt

- Node Gotland
- Elflyg förstudie
- Elflyget som motor för stärkt regional tillväxt, tillgänglighet och hållbarhet
- Samexistens mellan jordbruk och solbruk i Sverige
- Energiproducerande tak i kulturhistoriska byggnader
- Förstudie spelkluster på Gotland
- Vardagsmat för många inte lyx för få: Affärssamverkansmodell för en klimatvänlig livsmedelskedja

10 506 711

Ansökta medel

Under året ansökta medel till Gotland i form av projektmedel och annat finansiellt stöd där Innovationsarenan hjälpt till med projektutveckling eller på annat sätt stöttat ansökan.

Budgetomslutning aktiva projekt

Total ekonomisk omslutning för beviljade projekt aktiva inom innovationsarenan per 24.12.31.

24 720 941

13

Projektdeltagare (6 kvinnor, 7 män)

2

Forskningsförstudier

8

Samverkansytor med akademi

58

Engagerade företag

LOKAL INNOVATION

Våra sakfrågor skapar samverkansytor runt om i hela världen – såsom bland annat elflyg, solceller på tak och energi- och klimatomställning.

– GLOBAL POTENTIAL

Gotland ingår samarbetsavtal om grön energiomställning i Östersjön

I januari undertecknade Bornholm, Gotland och Åland en avsiktsförklaring om kunskapsdelning och samarbete. Senare under året tillkom även Saaremaa och samarbetet kom att kallas Baltic Energy Island Connect (BEIC). Syftet är att främja gemensamt överenskomna mål för öarna i utveckling av förnybara energikällor.

EU satsar på Gotland i energi- och klimatomställningen

Gotland har utsetts till en av EU's 30 utvalda öar som kommer få värdefullt tekniskt stöd i energi- och klimatomställningen för att visa vägen mot en hållbar framtid.

Detta efter en ansökan gjord av oss på Science Park Gotland i partnerskap med Energicentrum Gotland utifrån en utlysning av EU-sekretariatet och Clean Energy for EU islands. Gotland kommer i och med detta få tekniskt och organisatoriskt stöd under de kommande tre åren för att bidra till målet att bli fullständigt energioberoende genom 100% förnybara källor senast 2030.

NODE GOTLAND

Node initierar och stöttar åtgärder för en klimatneutral framtid på Gotland

Node Gotland arbetar med projektutveckling inom energi- och klimatomställningen. Sverige ska vara klimatneutralt 2045. På Gotland ska vi gå före och nå målet senast 2040.

I den regionala utvecklingsstrategin "Vårt Gotland 2040" slås det fast att vi ska vara en förebild och nå målet om omställning redan 2040, dvs. fem år före det nationella målet 2045. Därför har vi startat upp Node Gotland – ett sätt för oss att ta ansvar för, och driva på satsningar som kan bidra till att omställningen genomförs enligt plan.

Node Gotland är ett projekt som drivs av oss på Science Park Gotland tillsammans med Uppsala universitet, med finansiering av Region Gotland och Europeiska unionen.

Några av årets höjdpunkter inom Node

Felicia Enequist,
projektutvecklare

Karin Schlingmann,
projektutvecklare

OM NODE GOTLAND

PROJEKTÄGARE: Science Park Gotland

PROJEKTPARTNER: Uppsala universitet

TID: 19 sept 2022–18 jan 2026

UPPSALA
UNIVERSITET

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

Gotland på AimDay Materials i Uppsala

Under AimDay Materials på Uppsala universitet deltog Gotland med två viktiga frågor kopplade till hållbara material och innovation:

1. Alternativa material för halkbekämpning

Region Gotland undersöker möjligheter att använda nya material för halkbekämpning på vägar, med syftet att minska PM10-problematik och bidra till en mer hållbar vinterväghållning.

2. Industrihampa – en outnyttjad resurs

Hemp Innovations ställde två frågor om industrihampa:

- Hur kan Sverige utveckla de bästa materialen från industrihampa och skapa en marknad för hampabaserade produkter?
- Vilka är de mest lovande applikationerna för industrihampa inom materialutveckling i Sverige och Europa?

Vätgasseminarium

Under november hölls ett seminarium om småskalig vätgasproduktion, där möjligheter och utmaningar lyftes i en gotländsk kontext. Detta gav många spännande reflektioner och diskussioner. Vi fick höra om vätgasens roll och potential i både det lilla och det stora sammanhanget och vi tar med oss att båda delarna inte bara är möjliga, utan nödvändiga om vi ska klara energiomställningen.

Ny workshop – kom igång med din klimatomställning

Node hjälper små och medelstora företag på Gotland att ta nästa steg i sin klimatomställning genom att erbjuda en kostnadsfri workshop. Karin Schlingmann är projektutvecklare på Node, och den som håller i dessa kreativa workshops som ska resultera i en första översiktsbild av företagets processer och potentiell klimatpåverkan.

ELFLYG

Tillgänglighet och klimat i fokus

Gotland står inför unika utmaningar och möjligheter som ö, där tillgänglighet och hållbar transport är avgörande. I Gotlands regionala utvecklingsstrategi "Vårt Gotland 2040" påtalas vikten av öns förbindelser med omvärlden. Sedan en tid tillbaka har Gotland dessutom identifierats som en lämplig plats för de första elflygslinjerna i Sverige.

Förstudie genomförd

Under 2024 genomfördes en förstudie med syfte att utforska och utveckla goda förutsättningar för elflyg på Gotland, vilket är ett viktigt steg mot att nå regionens klimatmål och stärka dess position som en innovativ och hållbar destination. Resultatet blir ett viktigt verktyg för att forma framtiden för elflyg, inte bara i Sverige.

Nytt projekt ska göra regionalt flyg mer hållbart och tillgängligt

Nu pågår ett nytt projekt som ska bana väg för elflyg som ett mer hållbart och tillgängligt transportslag i Sverige. Vi på Science Park Gotland leder satsningen som samlar offentliga och privata aktörer för att utveckla lösningar som både stärker regional tillväxt och minskar klimatpåverkan.

Projektet finansieras av Trafikverket och syftar till att skapa nya affärsmodeller för elflyg. Genom att koppla samman kommersiella och offentliga intressen vill projektet möjliggöra fossilfria flygresor, särskilt i områden med begränsad transportinfrastruktur.

Några av årets höjdpunkter inom elflyg

ELFLYGET SOM MOTOR FÖR STÄRKT REGIONAL TILLVÄXT, TILLGÄNGLIGHET OCH HÅLLBARHET

PROJEKTÄGARE: Science Park Gotland

PROJEKTLEDARE: Maria Fiskerud

TID: 1 dec 2024 – 30 sept 2026

Flight Plan '24

Under november arrangerades "Flight Plan '24 – Green Light for Take-off" i Visby. Under två dagar samlades ledande aktörer från flygindustrin, näringslivet, energisektorn och offentlig verksamhet för att gemensamt utforska framtidens hållbara lösningar för det regionala flyget. Science Park Gotland, i samarbete med Swedavia Visby Airport, Transportföretagen, Svenska Spel och Region Gotland stod värdar för konferensen.

Två viktiga avsiktsförklaringar

Gotland blev först i Norden med att signera avsiktsförklaringar med två elflygstillverkare, nämligen Heart Aerospace och Elfly Group. Detta var en viktig milstolpe i innovationsarenans fortsatta arbete med färdplanen för elflyg, och skapar fantastiska förutsättningar för ett hållbart elflygssystem till gagn för hela Norden.

Premiärvisning Heart X1

Maria Fiskerud och Nora Olofsson, tillsammans med Maja-Malin Ekelöf från Region Gotland, var på plats när Heart Aerospace premiärvisade Heart X1. En fullskalig prototyp är på plats vilket gör att målet om en kommersiell elflygslinje till Gotland känns närmare än någonsin.

SOLSAMBRUK I SVERIGE

Samexistens mellan jordbruk och solbruk

Inom projektet "Samarbete för ökad kunskap om samexistens mellan jordbruk och solsambbruk i Sverige" ligger fokus på att främja samarbete och erfarenhetsutbyte kring produktion av solel på jordbruksmark.

För att lyckas med energiomställningen krävs att vi hanterar intressekonflikter som uppstår. En sådan är markanvändningen där jordbruk och solelsproduktion idag ibland står för motstående intressen. Lösningen kan ligga i agrivoltaik – en metod som istället kombinerar dessa två och skapar dubbel nytta för nyttjandet av marken.

Genom att öka kunskapen och intresset om hur solcellsanläggningar kan integreras på jordbruksmark vill projektet förbättra möjligheterna att kombinera dessa två verksamheter. Det är ett nationellt projekt som fokuserar på specifika förutsättningar på olika platser i Sverige. Det har forskats mycket internationellt och även en del i Sverige, men det här projektet är unikt inriktat på att implementera och anpassa agrivoltaiska system till våra lokala behov.

Detta projekt medfinansieras av Jordbruksverket och Europeiska unionen.

OM PROJEKTET

PROJEKTÄGARE: Science Park Gotland

PROJEKTLEDARE: Felicia Enequist

TID: Maj 2024 – Jan 2027

SPELKLUSTER PÅ GOTLAND

Hur gör vi Gotland till en attraktiv spelutvecklingshub?

Denna förstudie syftar till att på lång sikt stärka spelindustrins innovation och tillväxt genom ökad samverkan och tillgång till resurser.

Målet är att göra Gotland till ett ledande centrum för spelutveckling genom att adressera utmaningar som finansiering, infrastruktur, innovationsmiljöer och talangattraktion. Målgruppen omfattar små och medelstora företag, spelutvecklare, utbildningssektorn, offentliga aktörer och investerare. Aktiviteter inkluderar marknadsundersökningar, kartläggningar och analyser, nätverksbyggande och pilotprojekt. Förväntade resultat är ökad förståelse för inverkan av kapitaltillgång, starkare industriella nätverk, innovationsmiljöer och positionering av Gotland som attraktiv spelutvecklingshub, samt en konkret färdplan för att etablera ett spelkluster på Gotland som bidrar till regionens ekonomiska tillväxt och innovation.

Projektet genomförs tillsammans med Uppsala universitet Campus Gotland och Region Gotland, och finansieras av Europeiska unionen.

UPPSALA
UNIVERSITET

EUROPEISKA
UNIONEN
Europeiska
regionala
utvecklingsfonden

OM PROJEKTET

PROJEKTÄGARE: Science Park Gotland

PROJEKTLEDARE: Alma Nyborg

TID: 1 maj – 31 dec 2024

ENERGIPRODUCERANDE TAK I KULTURHISTORISKA BYGGNADER

Byggnader inom Visbys UNESCO-världsarvsklassade område regleras när det kommer till bevarande av kulturhistoriska värden. Ambitioner att tillföra solpaneler på tak i innerstaden har därför hittills inte varit möjligt. Beror det på att det i dagsläget saknas lösningar som tillåter energiproduktion från tak utan att kompromissa med Visby innerstads historiska byggnadstekniker och estetik? I denna genomförbarhetsstudie gjordes en kartläggning av hur man kan väva samman moderna energiproducerande innovationer med tegeltakens kulturella och visuella identitet.

Studien, som nyligen avslutades, tog avstamp i såväl byggnads-
vårdsperspektivet som invånarperspektivet. Utgångspunkten för dialog i projektet var en inventering av innerstadens takmiljöer. Projektet bidrar med en detaljerad sammanställning, dels av olika faktorer som påvisar vilka möjligheter och begränsningar som finns kopplade till etablering av energiteknik i Visby innerstads kulturhistoriska byggnadsmiljöer och dels av potentiella tillvägagångssätt för etablering av energiteknik i dessa miljöer.

Förstudien har möjliggjorts med stöd från Energimyndigheten, och genomfördes tillsammans med Region Gotland, Riksantikvarieämbetet och Uppsala universitet.

David Doms, projektledare

I samverkan med projektet har det italienska företaget DYAQUA tillverkat en takpanna, av återbrukat tegel med integrerad solcellsteknik, som tar hänsyn till de kulturhistoriska estetiska värdena typiska för Visby innerstad.

OM PROJEKTET

PROJEKTÄGARE: Science Park Gotland

PROJEKTLEDARE: David Doms

TID: 8 april – 8 dec 2024

SATSNING PÅ MAT & LIVSMEDEL

Mat- och livsmedelsnäringarna är centrala i utvecklingen av Gotland. Det är ett av öns prioriterade styrkeområden, och i regionens utvecklingsstrategi lyfts möjligheterna att skapa hållbara innovationer och utveckling inom just mat och livsmedel.

Som projektpartner är vi på Science Park Gotland med och bidrar till utvecklingen av mat- & livsmedelssatsningen på Gotland. Just nu pågår flera samverkansprojekt som alla i olika grad spänner över vår kärnverksamhet och expertis; innovation och affärsutveckling.

AKTUELLA PROJEKT

Stärkt företagande inom mat och besöksnäring

Drivs av GGC, GFB och oss på SPG. Här görs en satsning på att stärka Gotland som en hållbar och regenerativ destination. Vår roll innebär framför allt kompetensutveckling och stöd inom affärsutveckling och innovativa metoder.

Vardagsmat för många – inte lyx för få

Drivs av Matbyrån Gotland och oss på SPG. Inom detta initiativ strävar vi efter att utveckla nya samarbetsmodeller som främjar en klimatvänlig produktion från jord till bord.

Regenerative Business Inkubator Programme (OAS)

Drivs av Matbyrån Gotland, GGC och SPG. Inom projektet modellerar vi fram ett inkubatorsprogram för regenerativ affärsutveckling som ska stärka mikro och små mat- och livsmedelsproducenter inom både primärproduktion och förädling.

PLENTY

Projektet involverar ett brett spektrum av akademiska, industriella och offentliga partners, och drivs av Kungliga Tekniska Högskolan (KTH). Fokus ligger på att omvandla livsmedelssystemet till ett cirkulärt och symbiotiskt system för att öka konkurrens- och motståndskraft.

ÅRETS EVENT OCH MÖTESPLATSER

Sveriges Innovationsriksdag (SIR)

SIR är en årlig mötesarena för aktörer som arbetar med att främja, stärka och utveckla innovation, näringsliv och politik baserat på aktuella samhällsutmaningar. Årets upplaga arrangerades av Luleå Science Park och Boden Business Park, tillsammans med branschorganisationen SISP. Fokus låg på vägen av hållbar industrialisering som har gett spännande nya möjligheter till hela Norrbotten - en stor utmaning att omforma stål-, mineral- och batteriindustrin, samtidigt som man lockar nya talanger och säkerställer att hela samhället är en del av förändringen.

Almedalsveckan

Vi inledde årets Almedalsvecka genom att tillsammans med SISP (Swedish Incubators & Science Parks) och flera andra science parks och inkubatorer stå värdar för ett mingel på temat innovation.

Under veckan riktades sedan stort fokus på elflygsfrågan, och flera paneldiskussioner belyste vikten av utsläppsfria transporter. På Gotland har vi gått samman för att skapa förutsättningar för en elflygslinje – läs mer under "Elflyg".

Vi var också på plats vid Kruttornet i Containerparken tillsammans med bland annat Energicentrum Gotland. Containerparken är en årligen återkommande öppen och cirkulär mötesplats under Almedalsveckan. Med återvunnet material och nytänkt innehåll skapas en oas för samskapande, innovation, mat och kreativitet.

**VILL DU VETA MER?
TA KONTAKT!**

Nora Olofsson,
verksamhetsansvarig innovationsarenan
nora.olofsson@scienceparkgotland.se
Tel: 073-745 33 43

OM SCIENCE PARK GOTLAND

Science Park Gotland möjliggör innovation och entreprenörskap för en hållbar framtid. Inom vår innovationsarena skapar vi utveckling och fungerar som en mötesplats mellan det offentliga, näringsliv och akademi. Här står människor, idéer, kunskap och kreativitet i främsta rummet.

Inom vår företagsinkubator hjälper vi gotländska startups att förverkliga sina affärsidéer snabbt och smart. Framförallt genom våra två program SPG Startup och SPG Summit där vi förser dem med kunskap, kapital, kontor och kontakter, men också genom att driva utvalda projekt som bidrar till hållbar utveckling.

Vi investerar dessutom i gotländska företag i olika skeden genom vårt helägda dotterbolag Science Park Gotland Invest.

***Innovation och entreprenörskap
för en hållbar framtid***

**SCIENCE PARK
GOTLAND**

www.scienceparkgotland.se
Kom förbi: Kaserngatan 1, Visby
Skicka post: Cramérgatan 3, 621 57 Visby